

Nr. 11.

Anul I.

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNĂ.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Tovarăși nedespărțiți sau	
Sântul Dumitru . . .	Carol Scrob.
Intrebare	M. de Bonacchi.
Așa a fost să fie . . .	Marg. Moldovan.
Desperata	Petrea dela Cluș.
Hoțul de cârlani (trad.) .	Iuliu Popescu.
Carte cu tablouri de condeiu	H. C. Andersen.
Rămurele :	
Nóptea târziu	Lora.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1.70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

TOVARĂȘI NEDESPĂRȚIȚI sau SÂNTUL DUMITRU

Comedie în versuri în 1 act

(Urmare.)

Carol Scrob.

SCENA 5.

S-tul Dumitru (care ascultase la ușă, întră frecându-și mâinile cu satisfacție.)

Sunt sigur! N'am nevoie să mai aștept pe mâne.
Voiu aștepta aice. Bancherul e bogat,
Er densusul are spirit și scrie foarte bine;
De sigur că se 'ntorce cu aur încărcat. —
Ce vreți?... Așa 'mi e sôrta: ca să constring într'una
Căci șase luni de zile atâți proprietari,
Nerăbdători și lacomi, m'astăptă 'n totdeauna
Și-apoi mă tămăiază: hamali, coșari, samsari
Er negustori de lemne să uită 'n a mea cale;
Și sêrbii, grădinarii, mă cred curat un sfânt.
La unii aduc aur, la alții aduc jale,
Acêsta 'mi e distracția, când viu pe-acest pământ

(Iarna, intrând pe o ferêstră.)

SCENA 6.

S-tul Dumitru. Iarna.

S-tul Dumitru. Ce fel? Așa de iute?... Te cam grăbiși
Nici ziua mea nu-i încă și tu te-ai coborît? [acuma!

Iarna. 'Mi era urit în ceruri!...

S-tul Dumitru. Ba nu, dêu, lasă gluma! (curtenitor)
Venit-ai pentru mine?

Iarna (cochetând) Ți-o spun, — 'mi era urit!

S-tul Dumitru. Eu sciu, că 'ntotdeauna sosesc eu mai 'na-
Te-aștept, iubită Iarnă, ér tu în urmă vii. [inte,

Iarna. Nu sciu nici eu acuma ce mi-a trăsniț prin minte;
Sosirea mea, de sigur, n'aduce bucurii!

S-tul Dumitru. Ce-mi pasă de-omenire! — Eu, unul, sunt
[ferice

Vedându-te mai iute, căci scii cât te iubesc!
Frumosă, albă Iarnă, bine-ai venit aice!

(Sărăcia iese de sub patul Poetului.)

SCENA 7.

S-tul Dumitru. Iarna. Sărăcia.

Sărăcia. E trist când S-tul Dumitru și Iarna se 'ntălnesc!
(Își suflă 'n pumni).

S-tul Dumitru. Ce babă sdrențurôsă!

Sărăcia. 'Mi-e frig și nu am casă,
N'am haine, nu am lemne, n'am bani, n'am ce mânca,
Și-apoi sunt și bolnavă!...

S-tul Dumitru. Plecă de-aci! Ce-mi pasă?!...

Iarna. E Sărăcia! Vecinic o ved în calea mea!
(Musicantul intră repede.)

SCENA 8.

Cei de sus. *Musicantul.*

Musicantul. Aci este Poetul? (vedându-i).

Ce ved? O! Dômne sfinte!

Figurile acestea?! (Vrea să fugă)

S-tul Dumitru (pune mâna pe el și îl oprește)

Stai, stai, amicul meu!

Nici tu n'ai dat chiria.

Musicantul (spieriat, aparte) O, Dômne-atotputinte!

Ce să mă fac acuma? (tare). Ah! Nu scii cât de greu
Ne căștigăm noi pânea puțină și amară?

Așteptă-mă, așteptă să-ți cânt și-ți vom plăti.

Sunt musicant...!

S-tul Dumitru. Ai note și côrde prin cămară...

O să le vënd pe tôte, măcar de-aș păgubi.

Iarna (s'apropie zimbînd de musicant, care simte un fior.)

Musicantul. 'Mi-e frig... Ce însemnăză?... (zărînd Iarna)

Atât mai trebuiesce!...

Veniși și tu acuma!

Iarna. Să-mi cânti căci te iubesc!

Musicantul. Ia, lasă-mă în pace, mai du-te și iubesc
Pe cine vrei! — eu însă, de amoru-ți mă lipsesc.

Iarna. Dar cânti așa de dulce! Nu mă despart de tine.

Ah! Vino lângă sinu-mi!

Musicantul. Ce fel? Să mă 'ncălzești?

Tu, care ești de ghiată?!

Sărăcia (îmbrățișând pe musicantul pe partea ceealaltă.)

O, nu! Vino la mine!

Musicantul (consternut.) Dar tu?

Sărăcia. O, vechiu prietin! Ce? Nu mă mai iubesci?

Musicantul. Priviți ce curtesane răsar în a mea cale!

Iarna (luându-l de gât pe la dreapta). Ah! Te iubesc!

Sărăcia (asemenea pe la stânga). Ești dulce...

Musicantul (luptându-se ca să scape). Lăsați-mă că mor!

Sărăcia. Nu! Vino, vin' cu mine să-mi cânti ceva de jale!

Iarna. Ba vino, vin' cu mine să-mi cânti ceva de dor!

S-tul Dumitru (care în tot timpul scenei de mai sus resfoia contracte cu timbru, număra hipotecare, etc.)

Lăsați-l să-mi plătescă și-apoi vi-l dau pe samă.

Sărăcia. Eu nu ți-l las nici mórta.

Iarna. Că par'că eu ți-l las. (Se luptă câteși patru; între aceste intră actorul distras).

SCENA 9.

Aceiași, *Actorul.*

Actorul. Aice e poetul? Am să-ți cetesc o dramă

In care joc desară (vedându-i face un pas înapoi spăriat)

Ce vîd? La ori ce pas

Aceste triste umbre, stafii îngrozitoare? (vrea să fugă)

S-tul Dumitru (il opresce.) Stai, ia mai stai amice! O!

[Înc'un mușteriu

Iarna (lăsând pe musicant să duce spre actor)

Ah! Ce figură dulce, iubită, răpitoare!

(Actorul se depărtază tremurând, dar dă de Sărăcie care-l apucă).

Sărăcia. De mine nu-i scăpare; te-ador și mi te țiiu.

(Musicantul în timpul acesta vrea să fugă pe furis, S-tul Dumitru însă îl zăresce și-l înhață de surtuc, oprindu-l).

S-tul Dumitru. Chiria, și-apoi plăcă (Musicantul se întorce).

Actorul (zărind pe musicant) Cum? Tu erai aice?

Musicantul. Avem aceeași sôrtă.

S-tul Dumitru (cătră musicant) El jôcă și tu cânti.

Iarna (cătră actor) O! Cât este de dulce la sinul tîu, amice!

Sărăcia (idem) O! Vino lângă sinu-mi de vrei să te 'n-
[fierbinți.

S-tul Dumitru. Slăbiți-l cu amorul! (cătră actor)

Imi dai sau nu parale?

Actorul Nu scii că tótă vara nu am jucat de loc?

N'am nici un ban în pungă...

S-tul Dumitru. Minciuni, minciuni de-a tale.

Mai vîd eu din costume...

Actorul. Cu ele însă joc...

S-tul Dumitru. Asta puțin imi pasă! Chiria 'mi trebuiesce,

Nici un cuvînt!...

(Oficerul intră fredonând după aria „Sunt vînător, copil de munte“, etc.)

SCENA 10.

Aceiași, *Oficerul.*

Oficerul. Fetite june voui săruta!

S-tul Dumitru. Și asta-i bun de plată!

Oficerul (zărindu-l) Ce fel? Mă amăgesce

Vederea?... S-tul Dumitru?... Și nu-l pot achita?!

S-tul Dumitru (luând atitudinea militară și salutând).

Trăiți! Ceva din soldă!

Oficerul (scormonind prin buzunare.)

Primesce o chitanță

Îți dau a patra parte din luna Februar.

(ii întinde chitanța)

S-tul Dumitru. Ia, lasă-mă în pace!... Parale vroiu, nu
[zdrênță.

Oficerul. Veđi că mai am vr'o sută să dau la ceprazar

Și acum: (comandă) Ploton la dreapta! (il dă în lături)

Fă-mi loc!

Iarna (apropiindu-se de oficer, cochetând)

Ce mustăcióră!

Oficerul. Frumósă ești și albă; dar fugi, că n'am manta

Și recea ta suflare mă 'nghetă, mă omóră...

Iarna O, vino! Vin'!

RĂMURELE.

Nóptea târđiu...

Este un cias. E nópte târđiu. În jurul meu e liniște de mormînt. Tic-tac-ul greoiu al ciasornicului intrerupe tăcerea, sunetul lui e nădușit, ca a unui om, care se sbate în clipele din urmă ale vieții; trist și jalnic se strecóră în sufletul meu acest sunet. O isbitură puternică în geamuri, alta, apoi tăcere, érași o isbitură mai puternică. Ușile se mișcă în zăvor, șuerături, pocnete. É vînt grozav afară. Mugesc ca leul setos de sânge. Par'că își cere victima dela natură, mama vitregă.

La tótă șuerătura, la tótă isbitura, mă cuprinde un fior. Mi-e frică, mi-e gróză de ceva. Ascult cu atențiune. Nimic nu se aude ce ar putea trada șgomotul produs de vre-un muritor. Natura e amortită înaintea puternicului vînt, pare a se stringe, a se șguli, deschidîndu-i cale liberă, ca să pótă intra cu triumf. Acum se aud pași pe pardosală. O figură de om trece cu iu-télá, apoi érași e tăcere...

Privesc afară, ochii imi caută ceva în depărtare; dar nimic nu se vede, nimic nu se aude, decăt vuiturile și mugetele uraganului.

Deodată mă vîd în casa bunicilor mei. Căsuță modestă, spoită cu alb. Ferestrețe mici cu patru gea-

muri, pe care le despărția o cruce de lemn. O ușe cu rățez simplu de lemn, care se inchidea pe dinlăuntru. Ușa avea deasupra rățezului o gaură, prin care cu un drug de fer încovoiat tragea-i rățezul înderept și ușa se deschidea în laturi. Când bunica mergea de acasă, punea drugul sub piciorul laviței de lângă casă, mai punea o mătură în ușe și tocmindu-și cârpa pe cap, pornea la biserică sau la vecini, unde era să mîrgă. Casa consta din două odăi, pe cari le despărtea cuhna (tînda). În odăite, curat. În odaia din dèrept spre curte era în fund de-a dreapta un pat așternut înalt până la grindă. De-alungul păretelui din fund o canapea simplă de lemn care se putea deschide și forma o ladă lungărețá provédută cu spate și brățare. Aici își ținea bunica ghe-mele de tort, arniciuri, țevi cu bumbac pentru țesut, fuióre ce erau rezervate pentru a tórcé ată etc. Mai era un dulap simplu despărțit vertical în două, pe partea din sus se țineau sare, cuțițe, bucăți de slănină, făr-furii de pămînt cu brândă cu un cuvînt de ale menage-ului, pe partea din jos era pânea acoperită cu pân-zătura, mai la fund era o ploscă trasă în piele, în care era conservat rachiul de casă, pentru întrebuintare dîl-nică. O masă simplă, în loc de picioare cu cruce, era aședată înaintea canapelei. Lângă masă erau puse două scaune de lemn. După ușe era un alt pat mai mic coperit cu țol de lână țesut în table, fabricat propriu a bunicei mele. La dreapta cum intrai pe ușe era o vatră mărícică de căhale și cărămiđi, cu gura deschisă, așa încăt sara (în sêri de érnă) pe când o mămăligă slo-

Oficerul (fredonând) Nu pot, nu pot să viu lângă mata.
Sărăcia Atuncea vino 'n brațu-mi, noi ducem casă bună.
 De când suntem prietini iubitul meu ostaș!
 La noi nu 'ncepe certyă...
Oficerul (aparte.) Cum dracul îi adună
 Pe toți în a mea cale!?
Iarna. Ești dulce... drăgălaș!

Oficerul. Oiu fi!... Dar solda-i mică și nu am ce vă face...
Iarna. Hei!... Vrei sau nu iubite,...
Sărăcia (completând) Cu noi o să trăiesci!
Oficerul. Lăsați această glumă! Lăsați-mă în pace!
 Eu, Gloria o caut. (fredonează) Unde ești, Unde ești?
 (Apare Gloria în fund, după ea vine Poetul)
 (Va urma.)

INTREBĂRI.

(Traducere din Heine.)

*Pe malul mării, pustie, întunecată,
 Stă un tinăr bărbat
 Cu peptul plin de jale, cu cugetul plin de îndoielă
 Și sombrele-i buze întrebă talazurile:*

*„O deslegați-mi enigma vieții,
 Chiniuțorea, străvechea enigmă
 Asupra căreia atâtea capete au scormonit,
 Capete în scufii cu hieroglife,
 Capete în turbane și berețe negre,*

*Capete cu peruci și mii alte
 Sermane capete de ómeni, în sudóre —
 Spune-ți-mi ce însemnă omul?
 De unde veni'ta? În cotro se duce?
 Cine locuiesce sus colo pe stele de aur?„*

*Talazurile murmură eternul lor murmur,
 Vântul bate, norii alérgă,
 Stelele scîpesc, nepăsătoare și reci,
 Și un nebun așteptă răspunsul.*

Mihail de Bonacchi.

AȘA A FOST SĂ FIE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

Da. Acum frate Ioane vreau să fiu sincer, să îți spun tot. N'am avut cui mă jelui și durerea mi-a consumat aproape totă puterea sufletescă, așadar cred, că o destăinuire îmi va face bine și îmi va alina cât de cât suferința inimei. Ascultă-mé dar. Iubesc pe Mărióra din totă inima și tot așa sunt iubit și eu de ea. — O, să știi tu ce ființă este ea, să-i cunoști simțemintele, inteligența, blândeța esemplară și modestia ei fără sé-

mén, atunci sunt sigur, că și tu ai afla potrivit amorul nostru. — Ce mi-ar păsa mie de lume, de opiniunea ómenilor, eu aș fi fericit cu Mărióra mea, dacă nu ar fi o pedecă mare. — Asta ne strică fericirea și ne zădărnicesce tot viitorul... Pedeca zace în ultimele cuvinte ale mamei mele, în blăstémul ce l'a rostit fără judecată și fără a cunoșce pe deplin relațiunile noastre sincere... Veți frate ce sunt în stare a produce nesce

boșea aburi gustuoși la foc, ér de-asupra pe fer carnea sfirăia, focul din vatra cuptorului răspânda o lumină vie vibrătoare preste odăița cu mobilierul simplu, ér noi grupați cu dragoste în jurul bunicei noastre ascultam povestile cu feți frumoși, cu zmei cu limbi de foc, cu poduri de hărtie, cu crai și împérați verđi și roșii, până aduceau laptele spumos muls próspect. Căpătam cu toți câte o ulcicută de lapte, pe care ó sorbeam cu lăcomie, apoi bunica sé apuca de cină. Și Dómne bune erau tóte aceste!

Odaia dinainte nu mi sé infățișază ceva plăcut, deóre-ce aici erau rezervele pentru noi băieții prea mari. Era ceva mai lúcușósă și servea de salon. Numai atunci era simpatică această odaie, când bunica íntra în lăuntru și ne aducea ceva bun de mánecat, sau crúceri, pe care cumpéram bombóne. Atunci apoi tot respectul! Tinda (culina) era simplă de tot. În mijloc era cuptorul de pâne, deasupra căruia era făcut loc pentru a fierbe mánecare. Ó căldare curată era acățătă de corlanul tindei cu un lanț, în această căldare sé fierbea mánecarea lucrătorilor. De dóuë părți a cuptorului era loc liber pentru a putea ajunge ușor la ólele dimprejurul focului. În dosul úșei era ó scară cu fúștei de lemn, care ducea în podul casei. Jur împrejur în culină, erau cuiere, în cari erau aședate fáfurii și blide, în rínd. De cuierele de lemn erau acățate ólele de pământ, începénd dela cele mai mari, în tóte nuansele până la cele mai mititele, care de care cu desemnuri și flori mai variate și mai marcante.

Din tindă éșai într'un coridor simplu închis cu un șir de scânduri înegrite de vechime și de aici te scoborai pe dóuë trepte în curte.

De stálpii de bärne a coridorului acăța bunica mere înșirate sé se usce. Apoi las pe noi, că multe sé uscau din ele!

În curte mai era un edificiu mare de bärne, gránariul, cu trepte de piatră, cu un coridor mie, de pe care conducea ó scară lată comódă în pod. Aici în gránar erau hambare de gráu, vravuri de cucuruz, lăđi cu făină cernută de gráu, de cucuruz, saci cu făină necernută, apoi saci cu bucate gata de dus la móră. Preste ó rudă ce era legată de ambele capete cu sfóră, erau aruncați saci și traiste. Pe ó poliță lată, ce era bătută de grindă, pentru siguranță contra sfórecilor, erau aședate rënd de rënd pâni cópte de curénd. Pe altă poliță erau cași puși éráși în rënd. Într'un colț erau ghióbe (budiuri) cu brânză, apoi blide mari de lemn cu miere de stup. Pe ó ladă erau site, ferdele, funți vechi legați cu sfóră, etc. etc. Cine le-ar scii tóte ínșira? Din jos de gránariu era ó fantână cu gardini înegrite de vechime, și cu ó cumpănă lungă, care scártaia, de câte-ori sé scotea apă. Lángă fantână era ó báltuță pentru puii de rațe și ó trócă cu cep pentru adăpatul vitelor.

În curtea din fund era ó șură mare, lucie pe jos, cu arie pentru imblătít, cotețe cu porci cari grohoteau greu și poiéți de dóuë părți cu vite cornute și cu cai. Dinsus de șură era un rotogol íngrădit, cam de dóuë urme ínalt, cu stogol de iarnă cu gráu neimblătít. La

cuvinte nesocotite. Măriora este o fetiță crescută cu multă evlavie și frică și nu o pot convinge deloc la pasul căsătoriei noastre.

— Ei, precum ved, tu ai fi aplicat a o lua de nevastă pe lângă totă pedeca.

— Da, într'un moment sunt gata a face pasul acesta, în alt moment un fior mă cuprinde, când mă gândesc la viitorul contrar împrejurărilor triste. Să nu crezi, că dór mi-e frică de cuvintele acele. Nu, ei o neliniște m'ar tortura și mi-ar face viața nesuferită chiar lângă ea fiind. Spune-mi frate ce-i de făcut acum? Sunt așa de preocupat, așa de confuz, încât mi-e imposibil să îmi ajut singur, am lipsă de ajutor — de un prietin, care să simtă cu mine.

— Deu frate, cestiunea e grea de rezolvat. Eu aș fi de părere, ca să încerci a uita pe Măriora, să te silești a te îndestuli cu lucrurile după cum sunt pornite. Cred, că cu Lucreția încă vei fi fericit...

— Nu îmi vorbi astfel. Decât să iau pe Lucreția mai bine astăzi îmi pun un glonț în inimă. — Tie ți-e ușor să vorbești, pentru că inima ta nu e ocupată de nimeni și nu simte focul mistuitor al iubirii.

— Ai tot drept frate, eu nu cunosc simțemintele aceste. Apoi nici nu am știut, că tu ai așa antipatie față de Lucreția, dacă stă astfel lucrul nu mai dic nimic, îmi retrag vorba. Fie însă cum va fi, dar între astfel de împrejurări tu tot nu poți lega căsătorie cu Măriora.

— Eu am stărui pe lângă ea, dar înzădar, căci a rămas neînduplecată și deși durerea renunțării îi sdruncină inima, tot nu se învoiesce, pentru liniștea conștiinței sale, după cum dice ea și a sufletului repodatei. Să teme de urmările blăstemului. — Precum ți-am spus nici eu nu sunt liniștit și pe lângă totă îndestulirea și fericirea ce mi-ar cauza căsătoria noastră, m'aș simți nenorocit și prigonit mereu de sorțe.

— Să vede, că Măriora are inimă curată, bună și simțul nobil.

stanga jireți de fân, și mai în sus jireți de paie, în jurul cărora umblau ricăind găini, pui, rațe și găsece. În fund la spatele acestora era grădina cu verdețuri și tot felul de legumă. În partea a doua a grădinei la medănopțe spre medădi erau aședate în șir lung, cojnițe cu albine, cari sburau bizăind încóce și încólo adunând miere. — — —

Ciasornicul bate răgușit trei. Mă uit împrejur. E liniște de mormânt. Sunt în casa lucsuosă de oraș. Căsuța bunicilor mei cu toate farmecele ei a dispărut. Aripile vântului au depărtat-o.

Redați-mi fericirea trecută din copilărie, redați-mi căsuța cea modestă spoită alb, redați-mi îndestulirea sufletescă de pe atunci!

Afară vântul șueră puternic, se isbesce de ziduri, ca și când ar voi să surpe, să dărime tot ce-i stă în cale.

Nu sunt la bunica să îmi dică: „Scărțâie cum-păna, îi vânt afară.” Aici vântul îți sparge geamurile cele mari, aici vântul lovesce în zidurile uriașe, aici vântul îți mătură ca povoiu pravul de pe pardosală. Aici vântul nu are largul său. Și el e strimtorat și el e supărat.

Nimic eu nu doresc, decât liniștea, îndestulirea și fericirea din căsuța modestă spoită cu alb.

Casele mari domnesci ascund între ziduri miseria de sentimente, lipsă de îndestulare sufletescă.

Hainele lucsuose de modă, adeseori ascund demonii cu simțiri și conștiințe tocite.

— Eu frate Grangule am aflat un singur remediu pentru mine, și acela e, ca eu să mă duc unde-va departe, dacă nu pe totă viața, cel puțin pe un timp mai îndelungat. Să stau aici mi-e imposibil.

— Asta nu ar fi rău, căci omului îi se schimbă natura și tu te-ai mai cura de bóla inimei.

— Să pôte să mă schimb în ori ce alte simțeminte, dar în unul nu, în iubirea față de Măriora mea. Din momentul, în care nu aș simți pentru ea, nu aș mai fi om, și nu aș merita să mă încăldesc la căldura sórelui.

După o convorbire mai lungă au ajuns la concludsul unanim, că Augustin să părăsescă cât mai curând orașul și împrejurimea.

După ce ajunse Augustin acasă era mai desnădăjduit ca până acum.

Dile întregi se încuia în casă și își regula aface-urile. Voia să plece cât mai curând. Unde, singur nu era decis. Voia să se depărteze odată de locul, unde la tot pasul îi se reaminteau suvenirile plăcute ale trecutului. Pentru el trecutul era nimic — pierdut, viitorul întunecat și trist. Voia să își caute un adăpost pentru liniște, unde să fie străin, izolat de ómeni și de lume.

În pregătirile aceste trecură câte-va săptămâni. Ȋua plecării era deja ficsată.

În Ȋua premergătoare a plecării des de dininătă era în picioré după o insomnie crudă. Își mai căută de afaceri și apoi să luă încă odată și ultima óră cătră pădure.

Éra deja tómnă târđiu. Arborii își scuturau frun-tele îngălbenite și uscate pe cărări. Vântul își lua cale liberă printre crengile góle, iarba se uscasc și paserile nu mai cântau, erau duse și ele. Tótă natura era în vestmânt de doliu, își jelea fica cea mai frumósă pe care o perduse — vara. Pustie era natura, pustie lumea, dar mai pustie de tóte era inima lui Augustin.

Fața lui era palidă, ochii obosiți de insomnie, și pașii încă păreau a-i fi nesiguri. O iritație de nervi îi cuprinse tot corpul când mergea pe cărarea lui obicei-

Astăzi stau gârbovită de obosélă la masă și scriu, atunci eram ca un fluture sburător. Astăzi mă delectez în șirele negre de pe hârtie, atunci îmi delectam privirile în libera natură, mă delectam la nectarul dulce, la sinul părinților și bunicilor mei. Astăzi picioréle-mi obosesc umblând pe tapete moi, atunci săream ușórá preste ori ce bolovani. Și óre care este îndestulirea ade-vărată? Tot cea de atunci! Astăzi sunt încunjurată de ómeni în inteligență mai mare, dar falsi, de priviri invidiose și rău voitóre, pe atunci eram între ómeni mai simpli, sinceri și gata spre a-mi sta în ajutor în cel mai mare pericol.

Redați-mi pe un minut macar fericirea de atunci și acel minut ar face minuni, mi-ar schimba fața vecinic întristată în una veselă și fără griji, mi-ar reda elasticitatea vieții.

Șuerăturile vântului devin mai slabe — mai rari. La răsărit se desface încet cu încetul un vél alb care răspândesc o lumină palidă, și se tot întăresce.

Sunt obosită. Fața mi-e palidă. pleopele grele.

Spune vântule celor de acasă dorințele și supărarea mea! Spune la toți, numai părinților nu. Părinților mei nu, cari sunt îndestuliți, că ș'au împlinit datorința față de băieții lor. Pe acestia îi cruță, lasă-i să cređă în fericire.

Lora.

nuită, de pe care încă din depărtare se vedea casa lui Moș-Töder. Picioarele începură a-i slăbi tot mai tare și buzele îi tremurau convulsiv.

— Dămne ajută-mi, nu mă lăsa la rău, acum în ultimul minut — țise el și pași cu pași grei înainte.

Pe Mărióra o află singură cu fața storsă de suferințe și cu ochii roșii de plâns.

— Ce mai faci scumpa mea Mărióra?

— Tu ești Augustine, Dămne mulțămescu-ți că te mai vîd, gândeam că nu o să te mai vîd nici când. Acum par'că insuflătesc din nou.

— Mă mai vezi dragă acum, — ultima oră.

— Ce vrei să faci?

— Măne plec.

— Unde?

— Departe undeva, nici eu nu știu unde. Mă las în voia sortii, unde m'a conduce ea. Și acum am venit să-mi iau adio dela tine.

— Singur mergi Augustine, sau cu . . . ?

— Cu nimeni Mărióra dragă, adevă să nu grăesc neadevăr, merg cu credincioasa mea tovarășă — cu durerea.

— Cugetam că mergi cu Lucreția.

— Ferescă Dumneșeu! Cu ea am sfîrșit pentru totdeauna, ieri i-am trimis inelul înderept.

— Pentru-ce a trebuit să faci asta?

— Pentru-că te iubesc și afară de tine, pentru mine nu există ființă în lume.

— O Dămne, aceste sunt cele mai grele momente ale vieții mele — țise ea ștergându-și fruntea de sudorile reci ce o cuprinsese.

— De ați în colo Mărióra, nu ne mai vedem. De ați în colo lumea îmi este un pustiu, inima sfâșiată de durere, viața-mi fără țintă. Voiu trăi ca un animal de pe o ță pe alta. Tot ce am avut plăcut în viață a dispărut, ca suflata de un vînt puternic, numai suvenirile plăcute ale trecutului îmi rămân neșterse în inimă. — Am venit să te mai vîd odată. Nu te voiu uita nici când voiu pune mîinile pe pept, căci numai lângă tine am simțit îndestulare și mîngăere sufletescă.

(Va urma.)

DESPERATA.

Lacul pörtă luna'n pôle
Legănând'o printre valuri,
Èr sălcâmii dela maluri
Clătinați de vîntul sêrii,
Par' că-ntrebă blând și môle:
„Inger sfânt, de ce te spêrii? . . .

„Vino, dormi pe erbă verde, —
„Dacă viața ți-e amară
„Ce să cauți la lume eră?
„O, păcat să mai ceri sfaturi
„Dela omeni ce te-ar perde,
„Și mereu te dau în laturi.

„Aici n'o să te înșele
„Cavalerul cu-a lui flêcuri;
„Uite, stelele, de vécuri
„Strălucesc de-asupra noastră,
„Și totuș, ce sincer ele
„Picură'n apa albastră!

„Uite, lacul, crângul, luna,
„Câtă pace'n simu-i pörtă
„Par'că totă lumea-i mörtă;
„O, și-acésta lume-i sfântă,
„Și-al ei glas întotdeauna,
„Dela mörte te desmântă!

„Vino, jócă-te cu frunđe,
„Uită dorurile lumei,
„Omenii-s ca niște mumii
„Inzadar le-ai plânge 'n pörtă,
„Ruga ta n'o să-i pëtrunđă,
„Pentru dênșii tu ești mörtă!“

Vîntul suflă a pustie
Ramurile sarbêd sună;
Ea, hăimuța își adună
Și, din marginea de maluri
Unde-a mers? . . . Cine nu scie,
Ii vor spune celea valuri!!

Și cum astfel se clatină
Frunđe prin umbra dêsă
Ea, copila sfîciósă,
Șede jos, și-'și pune 'n pôle
Mîinile, — capu-și inclină
Pe-a ei sîn rotund și môle.

Și adörme. Luna trece
Preste-a vîrfurilor creștă
Și-i lînște 'n lumea vastă.
Dar de-odată se ridică
Un colos de nor, și rece
Vîntul crengile despîcă.

Cu ochi plânși și goi de lacrămi
Să trezesce-atunci copila:
„Unde ți-e codrule mila?
„Iată frigul mă muncesce
„O, îndură-te, consacără-mi
„Valul têu și mă scutesce“.

Și desculte-le-i picioare
Tremurând să string grămadă,
Și suspine de dryadă
Blând să legănd prin vînturi
Ca un plâns de om ce möre,
Sau ca alte triste cînturi . . .

Dar de-odată ea trêzare
Să ridică spăriată
Și confus în juru-și cată . . .
„Ce? sau nici în fund de ape
„Se nu fie pace öre
„De necasuri să mă scape?

Petrea dela Cluj.

HOTUL DE CÂRLANI.

Povestire din Carpați.

(Urmare.)

Albert Amlacher

Baciul Ilie era un bărbat chipeș și robust, cu păr brun și lung, ce-i atârna până pe umeri. Ținuta-i era liniștită, demnă, ba chiar imponentă. Tăcut ca de obicei, trecu și de astădată pe lângă mine fără să grăiească ceva. Eu mă întorsei. Prin ușa deschisă pătrundea zarea roșietică a focului, ce ardea cu flacăra pe vatră, luminând trunchii suri și svelți din păduricea de fag, ce se afla cam la doisprezece pași de casă. Înăuntru, în tindă, se afla în lucru ficia baciului, o fată tină și frumoasă. Dacă-i drept, că făptura omenilor din munții acestia este măreț, apoi ficiora acesta era o reprezentantă demnă a acelor. Înaltă și sveltă, ca un brad nobil, membrele ei vigorose erau pe deplin proporționate. Fața cu trăsuri fine, încadrată de un păr negru și môle mătăsoș, nasul puțin încovoiat și ochii negri și plini de foc, îi dedeau o înfătoșare de tot grațioasă. Era ocupată tocmai cu pregătirea mălaiului.

Tocmai acuma aședase cu îngrijire bulgăru cel mare de aluat galbin, ce avea un diametru de o jumătate de metru bun, pe vatra înfierbântată și bine curățită de cărbuni și cenuse, dându-i forma obicinuită, — rotundă. După aceea luă din foc, cu ajutorul unui cărlig, țestul (un cuptor transportabil de pără, alb, în forma unui semiglob) aproape o maje de greu, cu o ușurință și siguranță, ca și când ar fi fost numai o jucărie; acoperi cu el aluatul cu îngrijire și în urmă adună jar împrejurul acestuia, pentru ca forma cea înfierbântată să nu se recescă prea repede și prin acesta să nu succedă mălaiul.

Priveam cu plăcere la lucrul fetei și după ce îl termină, îmi făcui observarea, adresându-mă cu un zîmbet cătră baciul:

„Cu timpul va deveni o economă escelentă“.

„O“, răspuse baciul, „Rachila este harnică și a bună sémă își va sci povățui casa. Din partea asta samănă măsiu“.

„Numai din partea asta?“ întrebai eu mirat, căci mă surprinsese intonația curioasă a acestui cuvânt.

„Apoi de“, dîse baciul năbușindu-și o lécă vocea, „după cum vei fi sciind și Tu, domnule, copii nu samănă întru tôte părinților și tocmăi atunci, când cauți se faci ceva spre binele lor, li se deschid ochii și fac de capul lor. Așa-i și cu Rachila. Fata nu pôte suferi pe voinicul de pețitor, pe care i l'am ales eu din draga inimă, ér pe altul cu anevoie l'oi îngădui în casa mea; mai ales pe acela, pe care și-a pus în gând de a-l lua,

la nici o întemplantare nu“, adause baciul cu o mânie ascunsă.

„Este dór dorința fetei tale atât de nedreptă și nu s'ar puté tocmi treba pe o cale bună?“

„Cale bună? La copila mea cunosc numai una: încăpăținarea ei trebuie să se îndoie, sau de va cere cinstea casei mele se va și frânge“.

Un sgomot ne făcú să ne sculăm. Pe poteca cea slab luminată de flacăra focului, — veneau din dumbravă doi cai încărcăți cu povóra, ér în urma lor un bărbat. Cu cât eșea mai la ivelă figura lui, cu atât devenia baciul mai impacient și se părea ca și cum liniștea sa de altădată l'ar părăsi.

„Numai satana te aduce aici“ borborosi el cu înverșunare, făcându-și mâna pumn.

Mișcarea acesta nu-mi scăpase din vedere, trebuie că celce se apropia, era o vizită de tot neplăcută. Într'aceea apărú străinul din dumbravă, priponi caii de îngrăditura grădinei și veni repede spre noi. Lumina roșatică a focului îi luminase figura athletică. Era un fecior robust, cam de două-deci și șase ani, cu înfătoșare bărbătescă și deschisă.

„Bună sara să vă deee Dumneđu“, salutá el cu o voce plină, „da cum vă mai láudați prin maiere?“

„O mai ducem încă“, răspuse scurt baciul.

„Sunteți cu toții bine și sănătoși?“ adause flăcăul, întindend țeranului drepta.

Acesta se făcú ca și cum n'ar observa-o.

„Nu vrei să dai mâna cu mine, baciule? Ei apoi fie — asta-i voia ta și nu a mea! Dar pôte nu-ți va cădea cu greu, de-mi voiu aprinde luleaua cu un jar de pe vatra ta“.

„De jarul de pe vatră, fălia de pâne și conținutul ulciorului, nu este lipsit nici un cerșitor în casa mea, dacă mi-le cere“, răspuse baciul la aparință liniștit, dar printre vorbe totuși se strecura tonul unei uri cu greu stăpânite. După aceste întórse spatele visitorului și trecú în grădină, de unde mână în grajd un vițel, ce da tărăcole mugind.

Într'aceea flăcăul trecuse cu pași siguri, oprindu-se înaintea vetrei.

„Dumneđu să-ți dea bine, Rachilă“, salutá el șoptind.

„Dumneđu să-ți ajute, Vasilie“, răspuse fata, ce vânt te-a bătut așa târziu pe aici?

„Am fost și eu jos în vale, pentru ca să aduc sare și de-ale gurii, ér acum mă duc la turmă“.

(Va urma).

Trad. de Iuliu Popescu.

CARTE CU TABLOURI DE CONDEIU.

Sara a cincia.

Din H. C. Andersen.

Eri, imi dîse luna, am privit jos la Parisul plin de mișcare, ochii-mi au pătruns în odăile Louvre-ului. O femeie bătrână, îmbrăcată sêracăcios, — ea aparținea clasei poporului — intra călăuzită de unul dintre servitorii inferiori, în sala mare și gólă a tronului; sala acesta voia ea să o vadă, trebuia să o vadă. A trebuit să facă unele jertfe mai mici, a trebuit să se folosescă de multă oratorie până ce a putut să ajungă aci. Ea își împreună mâinile sale slabe și privi sêrbătorește în jur, ca și când s'ar afla în o biserică. „Aici a fost“, dîse ea, „aici“ și se apropiá

de tron, de pe care atârna în jos catifeaua bogată, tivită cu fir. „Aici“ dîse ea, „aici“ și ingenunchiând sărută covorul de purpură — eu cred, că ea plângea. „N'a fost catifeaua acesta“, grăi servitorul și un suris îi se ivi pe buze. „Dar totuși aici a fost“, dîse femeia, „așa a fost și atunci“. „Așa răspuse el, și totuși nu așa; ferestrele erau sparte, ușile scóse din fițini și padimentul mânjit cu sânge. Dar cu tôte aceste d-ta poți dîce: Nepotul meu a murit pe tronul Franciei.“ „Murit“ repetă bătrâna femeie; eu cred, că n'au mai rostit nici un cuvânt; ei pă-

răsiră îndată sala, amurgul scrii pătrunse în lăuntru și rațele mele luminau cu putere îndoită catifeaua bogată de pe tronul Franciei.

Ce crezi, cine a fost femeia cea bătrână? Vreau să-ți spun o istorie. Era în revoluțiunea din Iuliu, înspre sară, în acea zi strălucită de învingere, când fie-care casă era o fortăreță, fiecare ferăstră o baricadă; poporul a asaltat Tuilerile. Intre luptători erau chiar și femei și băiați; ei pătrunseră în odăile și salele fortăreței. Un băiat mic, serman, în sdrențe, se lupta vitejese printre luptătorii mai bețrâni; rânit de mörte de mai multe împunsături de baionete el cădă la pământ; era în sala tronului și el fu așezat pe tronul Franciei și rancele i-au fost legate cu purpurul de pe tron; sângele s'a vărsat preste

purpurul regesc. Ce tablou! Sala strălucită, grupele de luptători! Un stég rupt zăcea pe padiment, stindardele tricolore fălăiau pe baionete și pe tron era sermanul băiat, cu fața palidă, desfigurată, cu ochii indreptați spre ceriu, pe când celelalte membre îi se luptau convulsiv cu mörtea; peptul îi era desvilit, îmbrăcăminteă sërăcăcioasă și draperia de catifea bogată cu crinii de argint îl acoperea pe jumătate. Băiatului la légân îi s'a profetit: „Va muri pe tronul Franciei“. Inima de mamă a visat despre un nou Napoleon. Rațele mele au sărutat coróna de nemurire pe mormântul său, rațele mele au sărutat în nöptea aceea fruntea bătrânei femei, când ea visa și vedea tabloul, pe care tu poți să-l desemnezi: „Băiatul cel sërăc pe tronul Franciei“.

FELIURITE.

Una și alta.

O fetiță sub rótele trăsuri. Ómenii cari se primblau dílele trecute pe una din cele mai cercetate strade din Chicago, au asistat la o scenă sfășietóre. Un bărbat cu o căutătură aspră, sëlbatică, ducea de mână, sau mai bine díș tária după sine fără milă prin mulțime o fetiță mică, de vre-o trei ani, frumósă ca un ángerăș, încât picíóarele ei abia atingeau pământul. Și biata fetiță se vede că de frică, nu cuteza să grăiască nimic; numai o espresiune de adencă durere, ce era întipărită pe fața ei, trada suferința ce-o îndura din partea căleului său. Acesta de-o dată o prinde de pěr și fără de a-l putea împedeca cineva, aruncă cu totă puterea pe nevinovata copilă sub rótele unei trăsuri, ce mergea în fuga calilor. Fetița spre norocicire rămase nevătémată, deși rótele o călcară. Ómenii cari vedură acésta întemplantare, încunjurară pe tiranul necunoscut și între injurături și amenințări erau să-l macereze. Crudul bărbat însé își făcú loc prin mulțime, ridică de jos fetița și arătându-o publicului strigă cu glas puternic:

— La firma Webbing & Co. se pot cumpăra a 5 dolari astfel de — păpuși, cari nu se sdrobesc nici sub rótele trăsuri.

Americanii sunt meșteri în ale reclamei.

* * *

Numai un păhar de bere. Un biet diurnist cu 8 cruceri în buzunar, obosit de munca dílei, întră într'un birt, ca să-și stêmpere setea cu un păhar de bere. Feciorul de birt îi aduce berea cerută. Dar nenorocirea îi ese adeseori în cale și când nu o cauți și vorba românului „ața acolo se rupe, unde e mai subțire“. Bietul diurnist din nebăgare de samă rësturnă păharul, și berea se vărsă până la cea din urmă picătură. Feciorul complexant vrea să aducă numai de cât un alt păhar, dar diurnistul îl opresce, dícend:

— Mulțămesc, n'am obiceiul nici când să beau mai mult ca un păhar de bere — și punend pe masă cei 8 cruceri, eși precum a intrat.

* * *

Inovație: Să anunță, că Americanii se pregătesc la un lucru mare, vreau să introducă o reformă mare pe terenul — fracului. E vorba, ca să nu mai fie frac negru, roșu sau verde, ci bărbații să pörte frac curat alb. Ca nu cumva însé vre-un cavaler hazliu să-și facă frac alb de pânză, s'a hotărít și materia, anume toschin alb care precum sciut este, e așa de gingașă încât numai

odată dacă se îmbracă, e imposibil să nu se mângescă. Vestmintele celelalte ar fi să fie: pantaloni negri, cravată neagră și jiletcă de colóre deschisă, dar nu albă.

Tóte ca tóte, dar de fracul alb de toschin credem, că s'ar bucura croitorii.

* * *

Din cartea amorului.

Eu mă sciam de tin' iubit,
Iubit cu foc, iubit cu dor,
De ce dar tu m'ai părăsit
O idole rău voitor?

Crezi tu că dór mă voi pușca,
Căce tu dragă m'ai tradat?
Ba nu, te 'nșeli iubita mea
De-astea mi s'au mai întemplat.

M.

Anecdote.

Románul în Viena. O cătană „hopsitar“ român venind cătră casă din țara Ceului (Boemia) s'a abătut pe la Viena. Aici deși avé bani puțini la el, a intrat în un birt elegant, ca să stea și el odată la masă cu domnii. Nepricepënd nemțesce, 'și-a ales plésa ce era mai efină. cu 10 cr. fără să scie, că ce bucată va fi.

Chelnerul, cum îi arëtă „hopsitariul“ plésa cu degetul pe cartă, se întörse și rise una pe furiș, apoi spuse lucrul celorlalți chelneri și óșpetilor și nemții toți se așteptau că vor ride una și bună de pácălela cătanei.

Chelnerul se întörse curënd cu plésa cerută, hrén mărunțat, de 10 cr. Óșpetii erau să începă a ride cu hohot, dar hopsitariul nostru observând cum stă lucrul, își scóse liniștit și serios năframa de buzunar. învélui în ea hrénul și se legă la frunte, ca și când ar avé durere de cap.

Nemții rămaseră ca opăriți, ér românul, plătind hrénul, eși din birt, nemăncat, dar cu un suris triumfător pe buze.

* * *

Bismarck și Disraeli. La congresul din Berlin dela 1878 Disraeli, plenipotențiatul Engliterei, făcú o vizită mai lungă lui Bismarck. Cu ocaziunea acésta Disraeli întrebă pe Bismarck, că ce obiceiuesce a face, să se scape de acei visitatori, cari îi plictisesc prea mult cu prezența lor.

— Eu am un mod foarte simplu — țise Bismarck — pentru acesta; nevastă-mea de obicei observă când cineva șede prea mult la mine și mă chiamă, pretes-tând o afacere urgentă.

Nu găta vorba bine Bismarck, când intră un ser-vitor și anunță, că principesa are de vorbit ceva urgent cu cancelarul.

Disraeli s'a priceput, își luă în grabă pălăria și închise ușa pe dinafară.

Christos în grădina cu maslini.

Creștinii din vechime erau mai credincioși
Erau de omenie și bisericoși
In totă sərbătorea mergeau și se rugau
Cinsteau cu toți pe preot și toți îl ascultau.
Așa odat' un preot le spune 'n leturgie
Că părinții lui Cristos sunt Iosif și Mărie
Le spune, cum Christos făcu din apă vin
Și cum fu prins de jidovi în curtea cu maslini.
Poporul cu credință pe preot asculta
Și ce le spunea popa poporul nu uita.
Iute trecu anul și acesta ăr le spune
Că pe Christos îl prinse în curtea cu masline.
Atunci o babă strigă: Să mă ierți, părinte
Cristoșelul nostru tot n'a fost cuminte,
N'a vëđut el bine, că 'n anul espirat
In aceeaș curte jidanii l'a 'nhătat,
Acum să-și fi dat pace, c'a sciut el bine
C'o să-l prindă éráși ovreii la masline.

Ploesci, în Iuliu, 1894.

I. Căndea.

De ale casei.

Consumarea de sodă-bicarbonică. Sunt mulți ómeni, cari consumă în mare cantitate soda-bicar-bonica. Vedem adeseori pe unii, că iau praf de soda-bicarbonică înainte și după mâncare sau când beau vin sau bere, înainte de a bea și după beutură. Astfel este sciut, că în farmacia soda-bicarbonica trece în cantități foarte mari.

Consumarea de sodă în continu este un abus, care devine cu timpul stricacios. Soda acesta are me-nirea de-a neutralisa accidul de stomac, ce se des-vóltă în unele împrejurări în măsură prea mare. Dar ea nu are decât efect momentan și după folosință multă, stricacios.

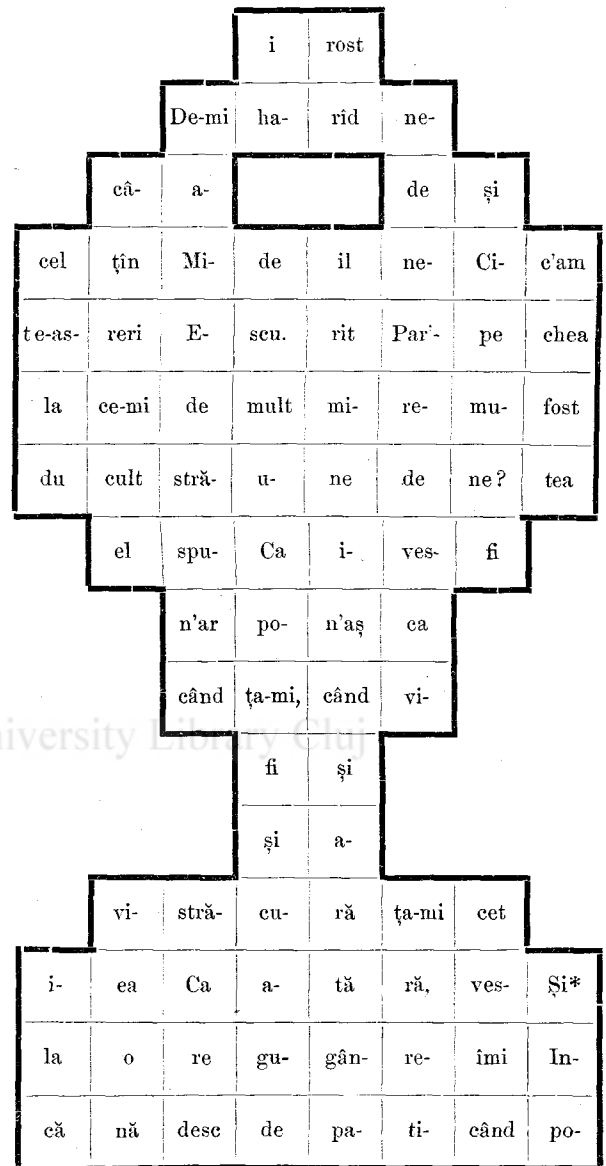
Să luăm deci numai atunci soda-bicarbonica, când ne stricăm stomacul, dar și pentru împrejurarea acesta, precum și aceia cari sunt obicinuiți a lua soda, mai bine vor face, dacă în loc de soda, vor inghiți una sau două bucățele de pâne uscată, care sbea în sine acci-dul superflu din stomac și îl liniștesce în mod simțitor.

Uciderea galițelor. La francesi se ucid galițele cu totul altecum, ca la noi. Anume se cascade pliscul (cio-cul) galiței și apoi se face cu un cuțit îngust o tăie-tură adencă în grumazul animalului. Astfel se taie în două spira (osul spinării), mórtea urméză repentin și animalul nu suferă de loc chinuri. După acesta galița se ciupele îndată până ce corpul e cald, și se acată de un cui lăsând să i se scurgă tot sângele. Friptura acesta de galiță e cu mult mai gustósă.

Gâcitură de șac

de

Augusta V. Vlăduțiu.

Să pôte deslega după săritura calului.

Terminul deslegării este până la 28 Iuliu (9 August).

Intre abonenți, cari vor deslega-o bine să va sorți cartea *Lumea de ađi*, roman, de Grigorie Mărunțen, Bucuresci, 1893.

Rebus-ul de Brebenel din nr. 9 al fóiei noastre până la terminul pus (8/20 Iuliu) n'a fost deslegat de nimenea dintre abo-nenții nostri. Astfel prelungim terminul de deslegare până în 18/30 Iuliu, făcend cunoscut, că rebusul deslegat ne dá o sentință cunoscută.

Corespondența.

Gr. P. în *Cianul-Mare* și V. Fl. în *Al. M.* V'am trimis de nou nrii perduți; noi facem regulat espediția și posta e de vină, că să perd unii nri.

C. Scr. în *Rom.* Am primit. Vë mulțămim. După posibilitate în curënd vor urma cele amintite.

Red.